

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Virkisty metsästä ja pellosta – naisten luontoilta

Taina Hammar, Sanni Virtanen ja Vuokko Mähönen

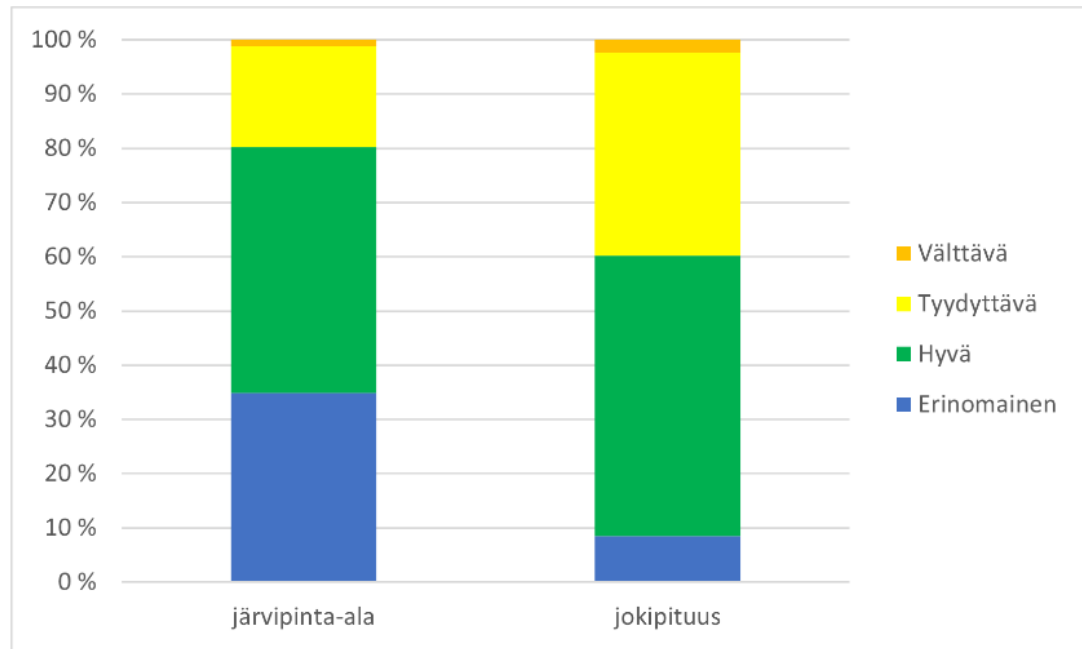
Mitä voin tehdä vesien hyvän tilan saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi | 18.8.2022

Mitä ELYssä tehdään vesien hyvän tilan saavuttamiseksi

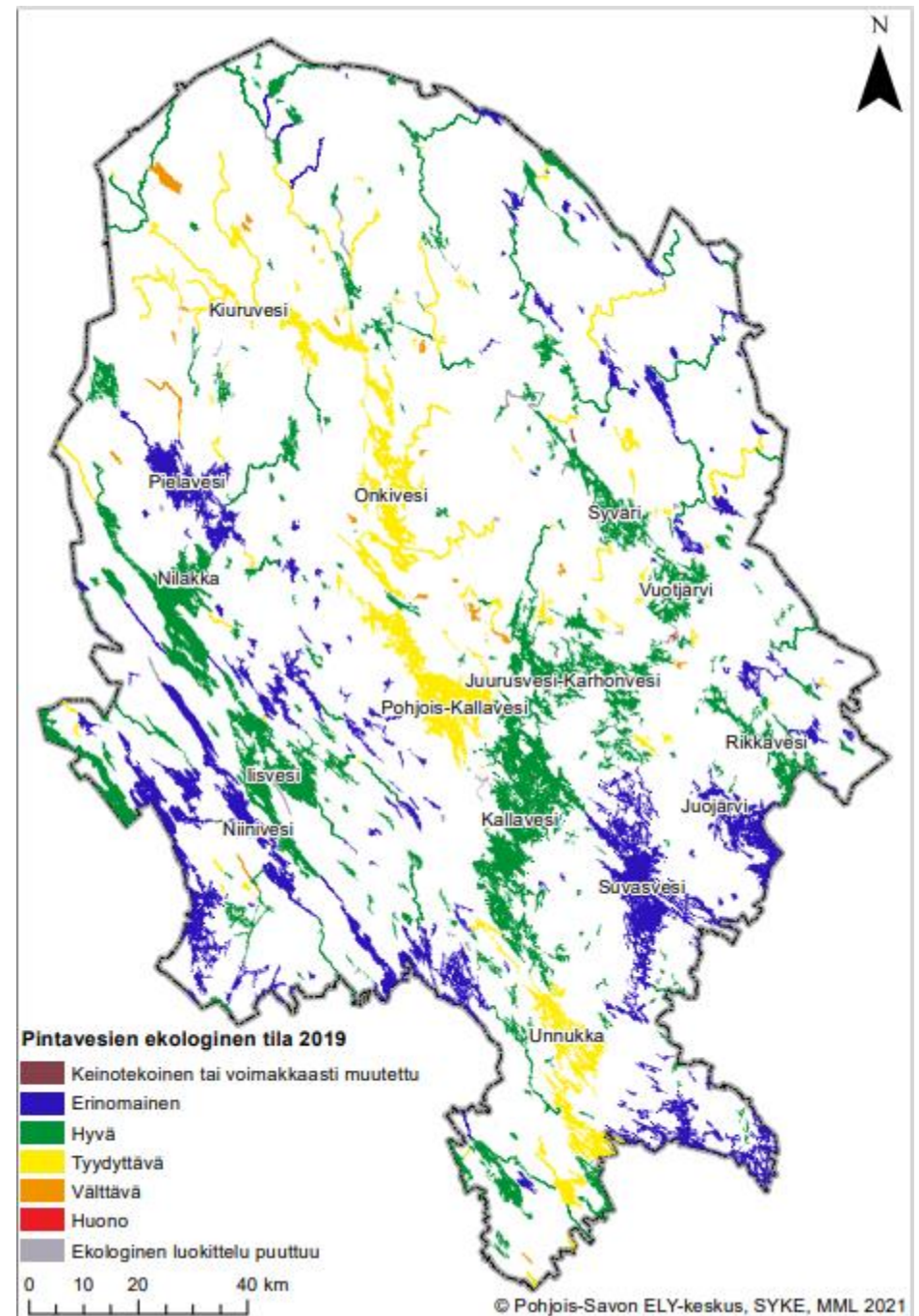

- Vesienhoidon suunnittelua
- Vesientilan seuranta
- Luonto inventointia
- Vesilaki valvontaa
- Pohjavesien seuranta
- Velvoitetarkkailua
- Vesistökuunnostusta

Vesien tila Pohjois-Savossa

Pintavesien ekologisen tilan kokonaisarvio (%-osuudet luokitellusta jokipituudesta ja järvien pinta-alasta) Pohjois-Savossa.

Jokanaisen vesiensuojelu arjessa

- Osta ympäristömerkittyjä tuotteita, vältä turhaa kulutusta
- Suosi kotimaista kalaa ja kasviksia
- Vältä mikromuovia sisältäviä ja synnyttäviä tuotteita (esimerkiksi keinokuituvaatteet, osa ihonkuorintatuotteista, kimalteet, muovit ym).
- Ota huomioon, että rakennetulla alueella osa hulevesistä päätyy suoraan hulevesiviemäriin ja edelleen vesistöön. Roskien ja lemmikkien jätösten kerääminen pois ympäristöstä on tärkeitä. Käyttämällä julkista liikennettä yksityisautoilun sijaan voit vähentää renkaista syntyvän mikromuovin määrää.
- Tiedosta myös pihan ja puutarhan hoidosta ja esimerkiksi **autonpesusta** hulevesiin mahdollisesti kohdistuva kuormitus (ravinteet, torjunta-aineet, pesuaineet ym).
- Vältä turhia siivouskemikaaleja, valitse ympäristömerkittyjä, huolehdi lääkkeiden ja kemikaalien asianmukaisesta hävittämisestä.
- Haja-asutusalueella **huolla jätevesijärjestelmä** säännöllisesti. Huomioi, että voimakkaat ja desinfioidut puhdistusaineet voivat häiritä jätevesijärjestelmän toimivuutta

Jokanaisen vesiensuojelu vesillä ja veden äärellä

- Käsittele **käymäläjätteet ja jätevedet** asianmukaisesti. Vähiten vesien vesiä kuormittava on kuivakäymälä (perinteinen tai modernit versiot).
- Älä pese äläkä huuhtelee mitään **järvessä tai veden äärellä**. Pesuvesien pitää päästä imeytymään maaperään (esimerkiksi mattoja pestessä tai huuhdellessa järvessä veteen pääsee vesiympäristölle haitallisia yhdisteitä, bakteereita ja happea kuluttavaa ainesta)
- Huolehdi öljyjen ja kemikaalien oikeasta säilytyksestä
- Älä jätä roskaa luontoon. Biohajoavakaan muovi ei välttämättä hajoa luonnossa. Vesieläimet voivat takertua roskaan tai syödä roskaa vahingossa. Muoviroskasta syntyvällä mikromuovilla on vielä suurempi riski joutua eläintenravinnoksi. Mikromuovit kuljettavat mukanaan myös haitallisia aineita (PCB- ja PAH-yhdisteet, ftalaatit).
- Huolehdi ettei veneen moottori vuoda öljyä tai polttoainetta
- Kalastaessasi/ravustaessasi noudata eri lajien pyyntiaikoja ja alamittoja. Älä siirrä pyydyksiä järvestä toiseen desinfioimatta niitä.

Jokanaisen vesienhoito

- Kalastaessasi säästä petokaloja, jotka ovat tärkeitä rehevöitymisen ja sinileväkukintojen rajoittamisessa, koska ne syövät pieniä särkikaloja.
- Antaessasi petokalojen esiintyä tarpeeksi runsaslukuisina ja pyytäessäsi itse pieniä särkikaloja lisää eläinplanktonin määrää, mikä pitää levät kurissa. Samalla vähennät ravinteiden sekoittumista pohjasta vesimassaan ruokkimaan leviä, sillä särkikalat pöyhivät pohjaa.
- Pienialainen käsin tapahtuva niitto omassa rannassa voi parantaa virkistyskäyttömahdollisuuksia. Esimerkiksi ruovikon tiheimpien kohtien harventaminen on usein vesieliöstöllekin hyödyksi. Niitetty kasvijäte pitää kerätä pois. Laajemmassa mitassa niitot ovat useammin haitallisia kuin hyödyllisiä, sillä vesikasvillisuuden tilalle ovat usein tulleet leväkukinnat. Laajempi niitto myös vaatii ilmoituksen ELY-keskukseen ja vesialueen omistajan luvan, vaikka se koskisi vain omaa rantaa.
Rantakasvillisuudella on monia hyötyjä:
  - Ruovikko on suotuisa ja turvallinen elinympäristö monille vesilinnuille, kaloille ja pohjaeläimille.
  - Rantakasvillisuus pidättää valuma-alueelta tulevaa kiintoaine- ja ravinnekuormitusta.
  - Vesikasvit ja niiden pinnalle kiinnittyneet levät sitovat veden ravinteita pois planktonlevien ulottuville.
  - Vesikasvillisuus ehkäisee rannan eroosiota.
- Rannalla on tärkeää säilyttää monimuotoisuus ja erilaiset elinympäristöt

Vesien hyvä tila on yhteinen asiamme.

Pienillä teoilla ja valinnoilla voidaan saada hyvää aikaiseksi

Niin paikallisella tasolla, lähivesien tilassa kuin isommissa vesistöissä

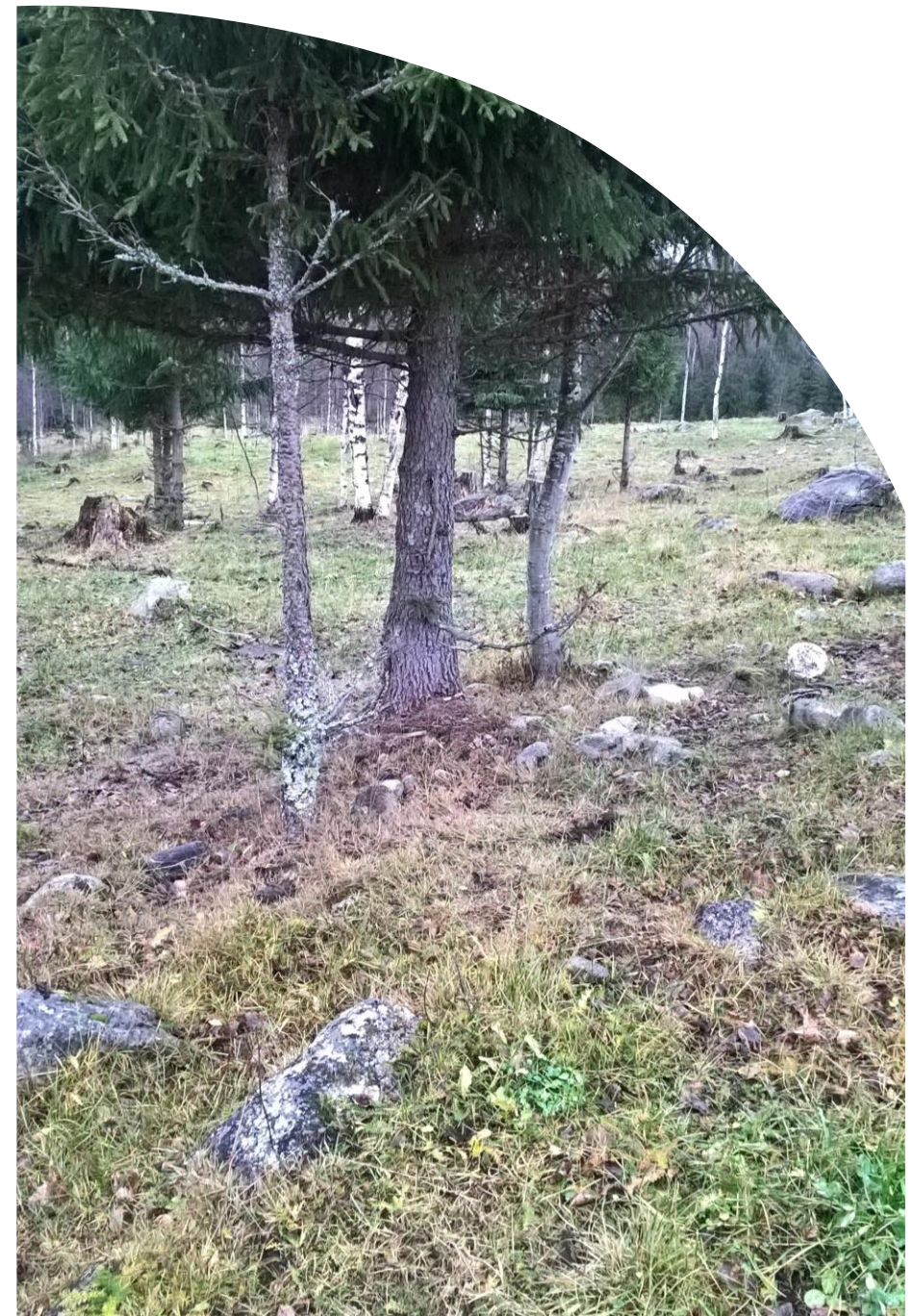
Vesien tilan omaehtoinen tarkkailu

- Voit perustaa **oman seurantapaikan**, jonka havainnot voit tallentaa kaikkien saataville Järviwikiin tai ilmoittaa sinne satunnaisiakin havaintoja Havaintolähetin avulla. Voit tallentaa seuraavia havaintoja:
  - Sinilevätilanne
  - Pintaveden lämpötila
  - Jäätilanne
  - Näkösyvyys
  - Vesirutto
  - Roskaisuus
- Järviwikiin voi myös lisätä yleisempääkin tietoa järvestä ja aloittaa keskustelu /osallistua keskusteluun.
- Vieraslajeista ilmoitetaan [Vieraslajit.fi-portaaliin](https://vieraslajit.fi). Erityisen tärkeää on ilmoittaa aurinkoahvenen, täpläravun, hyytelösammaleläimen ja kiehkuravesiruton esiintymistä (kanadanvesirutto on kansallisesti haitalliseksi säädetty vieraslaji).

Luontoarvojen huomioiminen tuottajana:

- Viljelytavat; vuoroviljely, luomuviljely, avo-ojat ja suojavöhykkeet (= tilaa luonnonkasveille ja eläimille)
- Luonnonlaitumet ja perinnebiotoopit: avoimia tai puustoisia monimuotoisuuden keitaita
- Vanhojen rakennusten ja rakenteiden kuten pisteaitojen ja kivimuurien säästäminen: elinympäristöjä hyönteisille
- Kompensoi! Jos käytännön syistä on tingittävä luonnon huomioimisesta jollain alueella, pyri lisäämään monimuotoisuutta jossain muualla: niittäen umpeen kasvavaa niittyä/ omassa pihassa vaikka perustamalla perhosniitty tai rakentamalla risuaita

Luontoarvojen huomioiminen arjessa:

- Ilmoita vieraslajihavaintosi, torju haitallisia vieraslajeja omilla maillasi sekä tarjoa apua naapurin jättipalsamikasvustojen hävityksessä.
- Omien kulutustottumusten pohtiminen: Voisiko jotakin tehdä toisin? Ei pidä ottaa paineita tai ahdistua; Uuden opettelu ja muutosten tekeminen on parhaimmillaan hauskaa ja palkitsevaa! Jos hallitset jo ekologisen elämäntyylin, jaa osaamistasi muille kannustavaan tapaan.
- Kasvattajana: Tutustuta ympäröivään luontoon ja sen asukkaisiin; opeta/opetelkaa yhdessä lajeja ja niiden elintapoja, luonnonantimien hyödyntämistä ja arvostavaa luonnossa liikkumista.
- Inspiroidu/inspiroi muita! Oma luontosuhdetta tulee käsiteltyä esimerkiksi ruuanlaiton, käsitöiden ja taiteen kautta; kehittele uusia reseptejä, tee itse käyttöesineitä luonnon materiaaleista, maalaa tai kirjoita ja jaa ideat ja onnistumiset muillekin

Luontoarvojen huomioiminen metsänomistajana: -Tunnet metsäsi

- Onko metsässäsi erityisiä piirteitä tai lajistoa, joka olisi tarpeen huomioida metsänhoidossa? Facebookista löytyy harrasteryhmiä ja tunnistusapua joka lähtöön!
- Sopisiko alue suojeluun? -
Jatkuvapeitteinen kasvatus vaihtoehtona?
- Lahopuun ja ”väärien” sekä vanhojen puiden säästäminen -Sopisiko metsäsi esim. laitumeksi?